

ท้องถิ่นมีชุมชน

๑ นาน้อย อ้อยหนู

เขาสามร้อยยอด เครือข่ายเส้นทางการค้าโบราณ

สามร้อยยอด หมายถึง ทิวเขาต่อกันเป็นพิทยาว มียอดเขามากมายราว 300 ยอด ได้ชื่อจากนิทานท้องถิ่นอ่าวไทย เรื่อง ท้าวม่องไล่ หรือ ตาม่องไล่

ราว 3,000 ปีมาแล้ว เขาสามร้อยยอดเป็นเกาะอยู่ในอ่าวไทย(โบราณ)

ราว 2,500 ปีมาแล้ว บริเวณเขาสามร้อยยอดมีคนเข้ามาตั้งหลักแหล่งมากขึ้น พบภาพเขียนสีบนหน้าผา เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์

หลัง พ.ศ. 1000 เขาสามร้อยยอดเป็น Landmark ของนักเดินเรือทะเลที่ไปมาติดต่อกับบ้านเมืองภายในฝั่งอ่าวไทยตอนบนยุคทวารวดีและเป็นหลักหมายสำคัญทางบกมีเมืองสถานีการคำอยู่เพชรบุรี ขนสินค้าลงไปปราณบุรี, สามร้อยยอด, กุยบุรี ผ่านช่องสิงขร ออกทะเลอันดามัน อ่าวเบงกอลที่เมืองมะริด

หลัง พ.ศ.1800 บริเวณเขาสามร้อยยอดเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา เขาสามร้อยยอดเป็นหลักหมายสำคัญยิ่งขึ้นเพราะมีสำเภา

พิธีโล้ชิงช้าของชาวอำเภอบึงสามพัน (ภาพจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

เขาสามร้อยยอด, สืบประวัติปัตตาเวียที่ปราณบุรี และพิธีโล้ชิงช้าของอำเภอบึงสามพัน

จินตนาการไปมกมกมกมีเมืองท่าชายฝั่งรอบอ่าวไทยโดยเฉพาะเมืองกุยบุรี อ.กุยบุรี และเมืองปราณบุรี อ.ปราณบุรี

หลัง พ.ศ. 2000 บริเวณเขาสามร้อยยอด อยู่บนเส้นทางที่ชาวยุโรปผ่านไปมาระหว่างอ่าวเบงกอลทะเลอันดามันกับพระนครศรีอยุธยา เขาสามร้อยยอด คือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำคัญของฝั่งทะเลอ่าวไทย เป็นหลักฐานเครือข่ายเส้นทางค้าทางทะเลผ่านอ่าวไทยอันดามัน และทางบกถึงบ้านเมืองภายใน

สืบประวัติปัตตาเวีย ที่ปราณบุรี

ปราณบุรี แปลว่า เมืองไม้แดง หรือ เมืองที่มีไม้แดง เดิมสะกดว่า ปราณ เป็นคำมอญ แปลว่า ไม้แดง

อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นแหล่งปลูกสับปะรดแหล่งสำคัญของประเทศ มีพื้นที่ปลูกที่ใหญ่ที่สุดและส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ และเป็นจุดกำเนิดของสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียในประเทศไทย เริ่มปลูกเมื่อ พ.ศ. 2454

มีบันทึกว่า นายทอง อัมท้าว ผู้ใหญ่บ้านเบญจพาส ต.วังทอง อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ ได้หนีลี้ภัยประจวบพันธุ์ปัตตาเวียมาจากชาวปากีสถาน จึงนำเมล็ดพันธุ์ปลูก ปรากฏว่าสับปะรดพันธุ์นี้มีผลใหญ่กว่าพันธุ์พื้นเมือง เนื้อสีเหลืองนวล รสหวาน ทำให้ชุมชนใกล้เคียงเริ่มปลูกตามจนแพร่หลาย กลายเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดในปัจจุบัน

ปลายเดือนตุลาคมนี้ทางจังหวัดร่วมกับหลายฝ่ายจะจัดงานครบ 100 ปี ปลูกสับปะรดต้นแรกใน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ที่ศูนย์โอท็อป อ.ปราณบุรี

พิธีโล้ชิงช้าของชาวอำเภอบึงสามพัน

ราวปลายเดือนสิงหาคม ถึงต้นเดือนกันยายน ตรงกับเดือน "ห่อสาบาลา" ช่วงฤดูฝน ชาวอำเภอบึงสามพัน (แต่ก่อนคนไทยเรียกอย่างดูถูกว่าอีก้อ) มีพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ โล้ชิงช้า หรือ "แย้ฮ่อแล้ว" ประจำทุกปี โล้ชิงช้า จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองพิธีพนันที่จะเก็บเกี่ยวไว้บริโภคตลอดทั้งปี และเพื่อรำลึกถึง "ผี" เทพธิดาตามตำนานที่ดลบันดาลให้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ และถือเป็นวันปีใหม่ด้วย

นอกจากนี้ ยังเป็นประเพณีที่ให้ความสำคัญต่อผู้หญิง บรรดาหญิงอำเภอบึงสามพันนับเป็นวันสำคัญ นับเป็นวันเปลี่ยนสถานะ จากวัยเด็กเป็นวัยรุ่นขึ้นอายุ 13 ปี และเปลี่ยนจากวัยรุ่นเป็นวัยสาวขึ้นอายุ 17 ปี ที่ จะแต่งกายยกกระดุมขี้สาคูตามขั้นตอน เพื่อแสดงให้คนในชุมชนเห็นพร้อมทั้งขึ้นโล้ชิงช้า และร้องเพลง ตามตำนานเล่าถึง หญิงคนหนึ่ง ที่ร้องเพลงตอนโล้ชิงช้าเป็นคนแรก เมื่อเทพเจ้าฝนได้ยินจึงสั่งให้ฝนตกลงมา แล้วกลายเป็นประเพณีสืบมาจนทุกวันนี้

พิธีกำหนดไว้ 4 วัน วันแรก เล่นไหว้บรรพชน หญิงอำเภอบึงสามพันเตรียมจะดักน้ำในบ่อศักดิ์สิทธิ์ มาใช้ในกิจกรรมต่างๆ วันที่สอง สร้างชิงช้า เทนอันเก่าที่รื้อลง โดยมีหัวหน้าพิธีกรรมเป็นผู้นำพิธีและเริ่มต้นโล้ชิงช้า

กลางคืนมีพิธีร้องรำโดยฝ่ายหญิงหลายคนทั้งกระบอกไม้ไผ่ อีกคนหนึ่งตีฆ้อง ผู้ชายตีกลอง ไปรอบๆกองไฟ วันที่สาม "วัน ล้อดอ อำเภอบึงสามพัน" วันพิธีใหญ่ มีการเลี้ยงฉลอง วันที่ 4 "จำสา" ไม่ประกอบพิธีกรรม นอกจากพากันมาโล้ชิงช้า หลังเสร็จสิ้นพิธีจะเก็บสายชิงช้า และไม้ตะตอกอีกจนกว่าจะถึงพิธีในปีหน้า

วันที่ 31 สิงหาคม-1 กันยายน นี้ จะมีประเพณีโล้ชิงช้า ที่หมู่บ้านชาวอำเภอบึงสามพัน ในพื้นที่ จ.ชัยภูมิ